

24 Cathedral Road / 24 Heol y Gadeirlan
Cardiff / Caerdydd
CF11 9LJ

Tîm y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol
Cangen Polisi Cynllunio
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

Tel / Ffôn: 029 2032 0500
Fax / Ffacs: 029 2032 0600
Textphone / Ffôn testun: 029 2032 0660
info@audit.wales / post@archwilio.cymru
www.audit.wales / www.archwilio.cymru

ANFONWYD DRWY'R E-BOST: ndf@gov.wales

Cyfeirnod: AC/165/caf
Dyddiad cyhoeddi: 06 Tachwedd 2019

Annwyl Gydwethiwr

WG38167 – Y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol 2020-2040: Ymateb i'r Ymgynghoriad

Diolch am y cyfle i roi sylwadau ar y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol (y Fframwaith) drafft a'r dogfennau cysylltiedig. Rwyf yn ysgrifennu llythyr yn hytrach na llenwi'r ffurflen ymateb gan fy mod yn cyfyngu fy sylwadau'n benodol i ganolbwyntio ar ganfyddiadau fy ngwaith archwilio diweddar lle mae gennyf dystiolaeth i'w defnyddio.

Mae f'adroddiad diweddar ar [Effeithiolrwydd Awdurdodau Cynllunio Lleol yng Nghymru](#), a gyhoeddwyd ym mis Mehefin 2019 yn tynnu sylw at y ffaith fod natur cynllunio fel proffesiwn yn newid ac nad yw bellach yn ymwneud â defnydd tir yn unig. Mae cynllunio'n gwneud cyfraniad pwysig i agenda lles cenedlaethau'r dyfodol ac mae mwy o ddisgwyliadau o ran cynnwys rhanddeiliaid, dinasyddion a'r gymuned yn ehangach ac yn fwy effeithiol, nid ymgysylltu yn unig. Mae'r rhain yn egwyddorion sy'n gyson â phwyslais cyffredinol y Fframwaith drafft a'r dyheadau a eglurir yn y dogfennau ymgynghori. Yn hyn o beth, mae gweledigaeth y Fframwaith yn glir ar y lefel strategol ond mae'n uchelgeisiol iawn ac, ar sail fy ngwaith archwilio diweddar, bydd gwireddu ei huchelgais yn heriol.

Er mai Deddf Cynllunio (Cymru) a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) yw'r ysgogwyr allweddol ar gyfer defnyddio a datblygu tir yn y dyfodol yng Nghymru, roedd cyflwyno'r rhain yn gosod pwysau sylweddol ar awdurdodau cynllunio lleol. Mae f'adroddiad yn nodi bod nifer o swyddogion ac aelodau awdurdodau lleol nad oeddent yn croesawu Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae uwch swyddogion cynllunio yn nodi'r heriau o weithredu'r ddau ddarn o ddeddfwriaeth yr un pryd, oedd yn gosod galwadau ychwanegol, gan orlwytho gwasanaeth sy'n cael trafferthion o ran capasiti. Yn ogystal, cododd nifer o awdurdodau cynllunio lleol bryderon yn ehangach ynghylch anawsterau

integreiddio eu polisi cynllunio lleol â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

O ganlyniad, mae f'adroddiad yn dod i'r casgliad nad yw'r rhan fwyaf o awdurdodau cynllunio lleol wedi diffinio'n glir sut y mae eu gwasanaethau cynllunio yn cyfrannu i les pobl a chymunedau, ac mae ein canfyddiadau'n amlygu bod angen gwneud rhagor o waith i wireddu'r dyheadau hyn. Er enghraifft, canfuom fod gweledigaeth awdurdodau cynllunio lleol ar gyfer y dyfodol yn aml yn aneglur ac nad yw wedi'i hintegreiddio â chynlluniau allweddol eraill. Ychydig yw'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus sy'n gwneud y cysylltiad rhwng lles a chynllunio. Er enghraifft, dim ond pedwar Asesiad Lles sy'n croesgyfeirio ac yn integreiddio data â'u Cynllun Datblygu Lleol. Ychydig o Gynlluniau Datblygu Lleol a fabwysiadwyd sy'n rhannu neu sydd â datganiad o weledigaeth debyg, sy'n adlewyrchu Cynllun Llesiant yr awdurdod lleol.

Mae'r dystiolaeth o'm hadolygiad i hefyd yn amlygu bod awdurdodau cynllunio lleol wedi gweld gostyngiad o 50% yn eu cyllidebau yn ystod y degawd diwethaf. Effaith hyn fu lleihad sylweddol mewn capasiti, sy'n effeithio ar berfformiad a chadernid gwasanaethau. Gyda llai o adnoddau, disgwyliadau cynyddol a chapasiti sy'n lleihau, mae awdurdodau cynllunio lleol yn ei chael yn anodd ymateb i'r gofynion newydd sy'n cael eu gosod arnynt ac ychydig o awdurdodau cynllunio lleol sydd wedi mabwysiadu ymagwedd gydweithredol ac integredig gan weithio gydag eraill a gwneud pethau'n wahanol er mwyn lleihau costau a meithrin gallu.

Er enghraifft, dim ond Cyngor Sir Ynys Môn a Chyngor Sir Gwynedd sydd wedi datblygu Cynllun Datblygu Lleol ar y cyd, ac sydd â thîm polisi cynllunio ar y cyd, er nad yw hwn yn cwmparu nac yn cynnwys Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri a ddewisodd beidio â gweithio gyda hwy. At hynny, er bod gan Weinidogion Cymru y pwerau i orfodi cydweithio ac uno awdurdodau cynllunio lleol, a/neu ei gwneud yn ofynnol cynhyrchu Cynlluniau Datblygu Lleol ar y cyd o dan y Ddeddf, nid yw'r pwerau hyn wedi'u defnyddio hyd yma.

Gyda gostyngiadau sylweddol mewn staffio, profiad yn cael ei golli, llai o hyfforddiant a llai o hyfforddeion, a rôl lai amlwg i gynllunio mewn strwythurau penderfynu strategol, mae yna bryderon gwirioneddol ynghylch cadernid y gwasanaeth yn y dyfodol. Yn wir, roedd llawer o swyddogion cynllunio ac aelodau o bwyllgorau cynllunio yn teimlo bod lefel yr arbenigedd mewn awdurdodau cynllunio lleol wedi erydu yn ystod y blynyddoedd diwethaf ac nad yw'r gwasanaeth yn 'addas ar gyfer y dyfodol' nac yn gallu cyflawni'r hyn sydd ei angen. Mae hyn yn codi rhai cwestiynau pwysig ynghylch pa mor gynaliadwy yw gwasanaethau cynllunio, ac a allant chwarae'r rôl a ddisgwyllir gan y Fframwaith wrth lunio dyfodol Cymru.

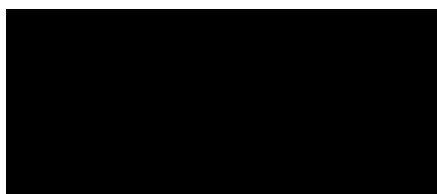
Mae'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus wedi ystyried f'adroddiad a bydd yn cynnal ymchwiliad i wasanaethau cynllunio yn gynnar yn 2020 gan edrych ar ba mor ddarbodus, effeithlon ac effeithiol y caiff adnoddau eu defnyddio wrth gyflawni

swyddogaethau cynllunio yng Nghymru. Bydd y Pwyllgor yn cytuno ar gwmpas ei ymchwiliad yn ystod yr ychydig fisoedd nesaf. Rwyf yn tybio y bydd llawer o hyn yn deillio o'm hadroddiad, ond rhagwelaf y byddant hefyd yn ystyried newidiadau eraill sy'n digwydd o fewn cynllunio, nid lleiaf gwaith Llywodraeth Cymru a Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol.

Yn olaf, er nad wyf yn gwneud sylwadau yn benodol ar y materion sydd wedi eu hegluro yn y bennod ar Dai Fforddiadwy, hoffwn nodi fy mod yn ddiweddar wedi ymgynghori ynghylch fy mlaenraglen gwaith (Tachwedd 2019) a'i fod yn fwriad gennyf gynnal adolygiad o dai fforddiadwy yn y dyfodol. Er bod rhychwantu'r gwaith hwn a chytuno ar amser cyflawni yn rhywbeth sydd eto i gael ei wneud, rwyf yn rhagweld y bydd yn cynnwys swyddogaeth Llywodraeth Cymru, awdurdodau lleol a phartneriaid allweddol o ran sicrhau tai fforddiadwy (adeiladu rhai newydd a hefyd defnyddio tai/adeiladau gwag yn well).

Mae gennyf ddiddordeb yn y ffordd y bydd yr ymgynghoriad hwn yn datblygu, o dderbyn ehangder y testun a'i oblygiadau. Gobeithiaf y bydd yr ymateb yma'n ddefnyddiol. Byddwn yn hapus i drafod cynnwys y llythyr hwn a chymryd rhan mewn cyfnewid syniadau ar y mater yn y dyfodol lle bo hynny'n briodol.

Yn gywir

Adrian Crompton
ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU

NDF Team
Planning Policy Branch
Welsh Government
Cathays Park
Cardiff
CF10 3NQ

SENT VIA EMAIL: ndf@gov.wales

24 Cathedral Road / 24 Heol y Gadeirlan
Cardiff / Caerdydd
CF11 9LJ
Tel / Ffôn: 029 2032 0500
Fax / Ffacs: 029 2032 0600
Textphone / Ffôn testun: 029 2032 0660
info@audit.wales / post@archwilio.cymru
www.audit.wales / www.archwilio.cymru

Reference: AC/165/caf

Date issued: 6 November 2019

Dear colleague

WG38167 - National Development Framework 2020-2040: Consultation Response

Thank you for the opportunity to comment on the draft National Development Framework (NDF) and the accompanying documents. I am writing a letter rather than completing the response form as I have limited my comments to specifically focus on the findings of my recent audit work where I have evidence to draw on.

My recent report on the [Effectiveness of Local Planning Authorities in Wales](#) published in June 2019 highlights that the nature of planning as a profession is changing and it is no longer just about land use. Planning makes an important contribution to the wellbeing of future generations agenda and there are greater expectations of wider and more effective stakeholder, citizen and community involvement, not just engagement. These are principles consistent with the overall thrust of the draft NDF and the aspirations set out in the consultation documents. In this respect, the vision of the NDF is clear at the strategic level but very ambitious and, based on my recent audit work, will prove challenging to deliver on its ambition.

Whilst the Planning (Wales) and Wellbeing of Future Generations Acts are the key drivers for future land use and development in Wales, their introduction placed significant demands on local planning authorities. My report notes that a number of local authority officers and members did not welcome the Wellbeing of Future Generations Act. Senior planning officers note the challenges of implementing the two pieces of legislation at the same time which placed additional demand, overburdening a service that struggles with capacity. In addition, a number of local planning authorities raised concerns more widely with the difficulties of integrating their local planning policy with the requirements of the Wellbeing of Future Generations Act.

Consequently, my report concludes that most local planning authorities have not clearly defined how their planning services contribute to the wellbeing of people and communities, and our findings highlight that further work is required to realise these aspirations. For instance, we found that local planning authorities' vision for the future is often unclear and not integrated with other key plans. Few Public Services Boards make the link between wellbeing and planning. For example, only four Wellbeing Assessments cross reference and integrate data with their Local Development Plan. Few adopted Local Development Plans share or have a similar vision statement that reflects the Wellbeing Plan of the local authority.

The evidence from my review also highlights that local planning authorities have seen a 50% reduction in their budgets in the last decade. The impact of this has been a significant reduction in capacity which is impacting on performance and resilience of services. With less resource, growing expectations and reducing capacity, local planning authorities are struggling to respond to the new demands placed on them and few local planning authorities have taken a collaborative and integrated approach working with others and doing things differently to reduce costs and build capacity.

For instance, only Isle of Anglesey County Council and Gwynedd County Council have developed a joint Local Development Plan and have a joint planning policy team, although this does not cover or include Snowdonia National Park Authority who elected not to work with them. In addition, whilst Welsh Ministers have the powers to mandate collaboration and merge local planning authorities, and/or require the production of joint Local Development Plans under the Act, these powers have yet to be used.

With significant reductions in staffing, the loss of experience, less training and fewer trainees, and a less prominent role for planning in strategic decision-making structures, there are some real concerns over the future resilience of the service. Indeed, many planning officers and planning committee members felt that the level of expertise in local planning authorities has eroded in recent years and the service is neither 'fit for the future' or able to deliver what is needed. This raises some important questions about how sustainable planning services are, and whether they can play the role expected by the NDF in shaping the future of Wales.

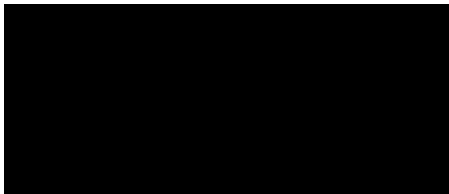
The Public Accounts Committee has considered my report and will be undertaking an inquiry on planning services in early 2020 looking at the economy, efficiency and effectiveness with which resources are employed in the discharge of planning functions in Wales. The Committee will agree a scope for its inquiry in the next few months. I imagine much of this will emanate from my report, but I envisage they will also consider other changes taking place within planning, not least the work of the Welsh Government and the Future Generations Commissioner.

Finally, whilst I am not commenting specifically on the issues set out in the chapter on Affordable Housing, I would note that I recently consulted on my forward work

programme (November 2018) and plan to undertake a review of affordable housing in the future. Whilst this work has yet to be scoped and the timing of delivery agreed, I anticipate it will cover the role of Welsh Government, local authorities and key partners in terms of delivering affordable housing (both new build and making better use of empty homes/buildings).

I am interested in how this consultation progresses, given the breadth and implications of the subject matter. I hope this response is helpful, I should be happy to discuss the content of this letter and be involved in future exchanges on the matter where appropriate.

Yours sincerely

Adrian Crompton
AUDITOR GENERAL FOR WALES